

Korumalı Futbol (Amerikan Futbol) Sporcularının Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Performans Stratejileri İle Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki

Burcu Güvendi¹, Mehmet Güçlü², Ayşe Türksoy Işım¹

¹İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi,
burcu.guvendi@istanbul.edu.tr, ayseturksoy@hotmail.com

²Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, mguclu@gazi.edu.tr

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı Korumalı futbol (Amerikan futbol) sporcuların kişilik özellikleri ve psikolojik performans stratejileri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. **Yöntem:** Araştırmanın evrenini; üniversite liginde oynayan korumalı futbol (Amerikan futbolu) sporcuları oluştururken, örneklemini ise; Üniversite liginde yer alan toplamda 82 erkek sporcu oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama amacıyla kişisel bilgi formu, Eysenck Gözden Geçirilmiş/Kısaltılmış Kişilik Anketi, Psikolojik Performans Stratejileri Ölçeği ve Karar Verme Stilleri Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Amerikan futbolcularının, psikolojik performans stratejilerinin, karar verme stillerinin ve kişilik özelliklerinin birbiri ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Amerikan futbol oynama yılına göre ölçek alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Oynadıkları mevkiye göre sporcuların Karar Vermede Öz-Saygı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sakatlık geçirme durumlarına göre bakıldığında ise karar vermede öz-saygı puanlarında, dışa dönüklük ve nörotisizm alt boyutlarında ve psikolojik performans stratejileri ölçeği alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmüştür.

Sonuç: Amerikan futbolcularının psikolojik performans stratejileri ile karar verme ve kişilik özelliklerinin birbiri ile ilişkili olduğu özellikle psikolojik performans stratejilerini kullanan sporcuların daha net ve kendinden emin olarak karar verdikleri görülmüştür. Ayrıca sporcuların duygu düşünce gibi psikolojik özellikleri olumlu kullanabilmeleri kişilik özelliklerini değiştirebilmektedir diyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Amerikan Futbolu, Karar Verme, Kişilik, Psikolojik Performans Stratejileri

Investigate The Relation Between Personality Traits And Psychological Performance Strategies And Decision-Making Styles Of Players Of Protected Football (American Football)

Abstract

Aim: The purpose of this study is to investigate the relationship between personality traits and psychological performance strategies and decision making styles of protected football (American football) athletes.

Methods: The population of the research was composed of the protected football (American football) athletes who played in the university league, while the sample consisted of 82 male athletes in the university league. Personal data form, Eysenck Revised/Abbreviated Personality Questionnaire, Psychological Performance Strategies Scale and Decision Making Scale were used in the research.

Results: According to the correlation analysis, it was found that psychological performance strategies, decision-making styles and personality traits of American football players were related to each other. There was no

significant difference in scale sub-dimensions according to the years of playing American football playing. A statistically significant difference was found in the self-esteem scores of the athletes in decision making according to their position. According to injury cases, there were significant differences in self-esteem scores, extroversion and neuroticism sub-dimensions and psychological performance strategies scale sub-dimensions.

Conclusion: It was observed that the psychological performance strategies and decision making and personality traits of American football players were correlated with each other, and athletes using psychological performance strategies have made clearer and confident decisions. Furthermore, it is possible to say that athletes being able to use psychological characteristics such as emotion and thinking can change their personality characteristics.

Key Words: American Football, Decision Making, Personality, Psychological Performance Strategies

Giriş

Sporcu kelimesinin çağrıştırdıklarına baktığımızda performans, kelimesi ilk sıralarda yer alır. Performans, sıklıkla iyi ya da kötü oyun olarak değerlendirilmektedir. Oyun hakkında yapılan değerlendirmelerde, sporcunun oyun öncesi ve oyun sırasındaki duygusu, düşüncesi, bedensel duyuları, çevresinde olanlar ve sporcunun tüm bu olanlara verdiği anlamlar sıklıkla dışarıda bırakılmaktadır. Sporcunun, sadece fiziksel olarak değil aynı zamanda zihinsel ve duygusal olarak da mücadele ettiğini, performans sergilediğini akılda tutmak, sportif performansı daha doğru değerlendirmemizi sağlayacaktır (Bozkurt, 2010, 29). Doğru bir karar bireyin yaşamında olumlu sonuçlara yol açıp onun amaç ve isteklerine ulaşmasını sağladığı gibi yanlış kararlar da bireyi amaçlarına ulaşmaktan alıkoymalı ve onun istemediği bir hayatı yaşamasına neden olabilir (Eldeleklioğlu, 1999, 7-8). Karar verme stilleri, son zamanlarda üzerinde sıklıkla durulan bir konu olmuştur. Karar verme stilleri, toplumsal yaşamda olduğu kadar spor ortamında da önemli bir yere sahiptir. Özellikle akış içerisinde müdahale edilmesi imkansız olan durumlarda sporcunun sahip olduğu karar verme yeteneği müsabakanın gidişatına yön vermekte, sonuçları ise olumlu ve olumsuz olarak etki yaratmaktadır.

Stres ve motivasyon unsurları sporcunun karar verme sürecinde sürekli devrededir. Karar verme becerisi aslında ortaya çıkan davranışın doğrudan psikolojik olarak işlenmiş bir üründür (Baumann, 1986, 189). Psikolojik beceri antrenmanları geniş kapsamlı olarak gevşeme, stres yönetimi, hedef belirleme, imgeleme, dikkat ve konsantrasyon yönetimi, düşünce kontrolleri, psiko-enerji yönetimi gibi becerileri ve bunları geliştirmek için antrenman plan ve programlarından oluşmaktadır (Konter, 1998, 57). İnsan eyleminin bir ürünü olan sportif performans bir bütündür. Spor psikolojisi de bu bütünün önemli bir parçasıdır. Spor psikolojisi psikolojinin bir alt dalı ve psikolojik beceri antrenmanları da bu alanın önemli çalışma konularından biridir. Psikolojik beceri antrenmanları, sporcunun performansına etki eden psikolojik özelliklerini geliştirme ve performansı engelleyen psikolojik faktörleri ortadan

kaldırmayı amaçlamaktadır. Psikolojik beceri antrenmanlarının geliştirmeye çalıştığı ana unsurlar, sporcuların sportif performansını belirleyen psikolojik özellikleridir (Erdoğan ve Kocaekşi, 2011, 63). Kişilik özelliklerine göre bireylerin spora yönelmesi, beklentileri, antrenmanlarda gösterdikleri sabır ve azim, yarışmalardaki zor şartlar altında etkilenme biçimleri ve düzeyleri farklılık gösterir. Bir antrenör, sporcusunun kişilik özelliklerinin performansını etkileyebileceği gerçeğinden hareket edebilirse, kişiliğin performansı engellemesi riskini azaltabilir. Yetenekli sporcuların çoğu duygusal olarak spordaki psikolojik baskılara göğüs geremedikleri için arzu edilen performansı sergileyemezler (Ü. Samur ve Samur, 2017, 28-29).

Sporcuların kişilik özelliklerinin onların fiziksel performanslarının yanı sıra psikolojik performanslarını etkileyebileceği bununla birlikte karar verme stillerinin de değişebileceği düşünülmektedir. Günümüzde fiziksel antrenmanların tek başına yeterli olmadığı sporcuların sahip oldukları psikolojik becerilerin başarıda önemli bir etken olduğu yapılan araştırmalarda ve uygulamalarda görülmektedir. Yapılan literatür incelemesi sonucu sporda psikolojik performansı arttırmaya yönelik uygulama çalışmaları ile ilgili, özellikle popüleritesi giderek artan Amerikan futbolu gibi bir branş üzerinde ülkemizde yeterli araştırılmaya rastlanılmamıştır. Sporcuların kişilik özellikleri ve psikolojik performans stratejileri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin araştırılarak sonuçlarının ortaya koyulmasının hem spor psikolojisi literatürüne hem de sporculara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Böylece konuyla ilgili diğer ülkelerde yapılan çalışmaları karşılaştırma olanağı bulunabilecektir. Bu bağlamda çalışmanın amacı Korumalı futbol (Amerikan futbol) sporcularının kişilik özellikleri ve psikolojik performans stratejileri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve bazı bağımsız değişkenlere göre incelenmesidir.

Yöntem ve Araçlar

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; üniversite liginde oynayan korumalı futbol (Amerikan futbolu) sporcuları oluştururken, araştırmanın örneklemini ise; bu kategoride yer alan toplamda 82 erkek sporcu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Yöntemi

Konu ile ilgili bilgiler, kaynakların taranması, geliştirilen ölçme araçları ve uygulama çalışmasından elde edilmiştir. Bu araştırmada, veri toplama amacıyla araştırmacı tarafından düzenlenen kişisel bilgi formu, Eysenck Gözden Geçirilmiş/Kısaltılmış Kişilik Anketi, Psikolojik Performans Stratejileri Ölçeği ve Karar Verme Stilleri Ölçeği kullanılmıştır.

Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ): Mann vd., (1998) tarafından geliştirilen ölçek, Deniz (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır (Deniz, 2004, s. 23-35). Ölçek 28 madde ve iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda 6 madde ve bir alt boyut; karar vermede özsaygının belirlenmesi, ikinci kısımda; 22 madde ve 4 alt boyut; dikkatli karar verme stili, kaçınan karar verme stili, erteleyici karar verme stili ve panik karar verme stilinden oluşmaktadır. Ölçek, Doğru (2), Bazen Doğru (1), Doğru Değil (0) şeklinde puanlanmaktadır. *Dikkatli Karar Verme Stili:* Bireyin karar vermeden önce dikkatli biçimde doğru bilgiyi araması ve seçenekleri dikkatlice değerlendirdikten sonra seçim yapma stilidir. *Kaçınan Karar Verme Stili:* Bireyin karar vermekten kaçınması, kararları başkalarına bırakma eğiliminde olması *Erteleyici Karar Verme Stili:* Bireyin vermesi gereken kararı geçerli bir neden olmaksızın sürekli erteleme, geciktirme ve sürüncemede bırakma durumudur. *Panik Karar Verme Stili:* Bir karar durumu ile karşı karşıya kaldığında, kendini zaman baskısı altında hissederek aceleci davranışlar sergileyip hızlı çözümlere ulaşma çabası şeklindedir (Deniz, 2004, 26-27).

Kişilik Ölçeği: Francis vd., (1992) tarafından Eysenck Kişilik Anketi gözden geçirilerek EKA-GGK'yı oluşturmuştur. Anket, 24 madde ve 3 ana faktörden oluşmaktadır. Bunlar; dışadönüklük, nörotisizm, psikotisizm. Ayrıca yalan söyleme alt ölçeği ile anketin uygulanması esnasındaki yanlılığı engellemek ve geçerliliği ile ilgili kontrol hedeflemektedir. Her alt boyut 6 maddeden oluşmakta ve Evet (1) ve Hayır (0) formatıyla cevap verilmektedir. Alt boyutlardan alınabilecek puan 0 ile 6 arasında değişmektedir. Ölçeğinin ülkemiz için geçerlik ve güvenilirlik çalışması Karancı, Dirik ve Yorulmaz (2007) tarafından yapılmıştır. Dışa dönüklük, sosyallik ve dürtüsellik anlamına gelirken, bu boyutta yüksek puan alan kişiler, insanlarla iletişimi seven, girişken ve yalnız olmak yerine insanlarla olmayı tercih eden biri olarak belirtilmiştir. Nörotisizm boyutu, duygusal tutarlılığa veya aşırı tepkiselliğe işaret etmektedir ve bu boyutta yüksek puan alan bir kişinin kaygılı, depresif, gergin, çekingen, aşırı duygusal ve düşük özgüveni olabileceği düşünülmüştür. Psikotisizm boyutu ise soğuk, mesafeli, saldırgan, güvensiz, duygusuz, tuhaf ve empati kuramama, suçluluk ve diğer insanlara karşı duyarsızlık gibi daha

çok sıra dışı kişilik özelliklerini ifade etmektedir (H. Eysenck & Eysenck'den aktaran Karancı vd., 2007: 2).

Psikolojik Performans Stratejileri Ölçeği: Thomas vd., (1999) tarafından geliştirilen TOPS ölçeği Miçooğulları (2017) tarafından Türkçeye geçerliği ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçeğin Orijinal hali 64 madde şeklindedir ancak faktör analizi sonucunda ölçek 60 maddeye düşürülmüştür. Ölçek iki bölümden oluşmakta ve her bölümün kendi içinde 8 alt boyutu yer almaktadır. Ölçeğin, 30 madde olan müsabaka bölümü içinde; harekete geçme, otomatiklik, duygusal kontrol, hedef belirleme, imgeleme, gevşeme, kendi kendine konuşma ve negatif düşünme alt boyutları yer alırken 30 madde olan antrenman bölümü içinde ise: harekete geçme, otomatiklik, duygusal kontrol, hedef belirleme, imgeleme, gevşeme, kendi kendine konuşma ve dikkat kontrol alt boyutları bulunmaktadır. Ölçek 5' li likert tipi şeklindedir. Her alt boyut 4 maddeden oluşurken otomatiklik alt boyutu hem müsabaka hem antrenman boyutunda 2 maddeyi içermektedir (Miçooğulları, 2017: 76-77).

Verilerin Analizi

Çalışmadaki ölçek puanlarının iki grup karşılaştırmalarında ise Bağımsız t testi uygulanmıştır. Sürekli değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkisi ise Pearson korelasyon analizi kullanılarak belirlenmiştir. Analizlerde güven aralıkları %95 olarak belirlenmiştir ($p=.05$). Çalışmada kullanılan ölçek puanlarının, yapılan karşılaştırmalardaki gruplar (çalışma-kontrol, hücum-savunma, sakatlık durumu gibi) gözetilerek Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) değerleri saptanmıştır. Tüm ölçek değerleri için Çarpıklık değerleri; minimum -.001 ve maksimum -1.614 değerleri arasında yer alırken basıklık değerleri ise minimum .019 ve maksimum 1.425 değerleri arasında yer almaktadır. Çalışmada bu nedenle parametrik testler kullanılmıştır.

Bulgular

Korumalı futbol (Amerikan futbol) sporcularının kişilik özellikleri ve psikolojik performans stratejileri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve bazı bağımsız değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılan çalışmanın bulguları aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Bilgilerin Analizi

Değişkenler		n	%
Spor Yılı	1-3 yıl	14	11,48
	4-6 yıl	11	9,02
	7-10 yıl	15	12,3
	10 yıl ve üzeri	42	34,44
Mevki	Hücum	38	31,16
	Savunma	44	36,08
Sakatlık	Evet	24	19,68
	Hayır	58	47,56
Amerikan Futbolu Yılı	3 yıl ve altı	56	45,92
	3 yıl üzeri	26	21,32

Tablo 1. Sporcuların İlk Ölçümde Ölçeklerden Aldıkları Puanların İlişkisi

		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Öz-Saygı	-								
2	Karar Dikkatli	.33**	-							
3	Verme Kaçınan	-.28**	-.47**	-						
4	Ölçeği Erteleyici	-.22*	-.33**	.63**	-					
5	Panik	-.38**	-.35**	.58**	.48**	-				
6	Eysenck Dışa Dönüklük	-.17	.07	.03	.14	.08	-			
7	Kişilik Yalan	-.06	.08	-.10	-.40*	-.10	-.01	-		
8	Ölçeği Nörotisizm	.15	.04	.01	.11	.14	-.41**	-.20	-	
9	Psikotisizm	.12	-.25*	.07	.15	-.08	-.04	-.43*	.04	-
10	Hedef B.	.35**	.29**	-.15	-.04	-.13	-.15	.10	.10	-.03
11	K. K. Konuşma	.38**	.34**	-.20	.03	-.06	-.09	-.11	.28**	-.07
12	D. Kontrol	.42**	.25*	-.40**	-.16	-.33*	.29**	.06	-.02	.11
13	PPSÖ Otomatiklik	.01	.02	.01	-.01	-.01	.10	.11	.10	-.06
14	(M) İmgeleme	.23*	.20	-.14	-.13	-.06	-.19	.09	.18	-.10
15	Harekete Geçme	.32**	.20	-.13	-.04	-.24*	.22*	.04	.03	-.06
16	Negatif Düşünme	.44**	.32**	-.30**	-.08	-.32*	.27*	.04	-.01	.06
17	Gevşeme	.48**	.40**	-.33**	.15	-.33*	.18	.05	.06	-.09
18	Hedef B.	.25*	.22*	-.27*	-.09	-.20	-.14	.11	.20	-.10
19	K. K. Konuşma	.33**	.27*	-.13	-.01	-.23*	-.15	-.02	.27*	-.02
20	D. Kontrol	.35**	.23*	-.24*	-.11	-.19	-.14	.12	-.09	.04
21	PPSÖ Otomatiklik	.27*	.18	-.23*	-.12	-.14	-.13	.10	.17	.01
22	(A) İmgeleme	.36**	.29**	-.18	-.19	-.17	.23*	.07	.23*	-.02
23	Harekete Geçme	.31**	.23*	-.31**	-.22*	-.14	-.07	.20	.11	-.11
24	Dikkat Kontrol	.38**	.18	-.37**	-.33*	-.21	-.21	.11	.03	.03
25	Gevşeme	.43**	.43**	-.42**	-.19	-.33*	-.14	.05	.11	.02

Not 1. N=82, *: $p < .05$, **: $p < .01$, r: Pearson's Rho

Not 2. PPSÖ (M): Psikolojik Performans Stratejileri Ölçeği Müsabaka Boyutu, PPSÖ (A): Psikolojik Performans Stratejileri Ölçeği Antrenman Boyutu.

Tablo 3. Amerikan Futbol Oynama Yılına Göre Ölçeklerden Alınan Puanların Karşılaştırılması

		3 Yıl ve Altı (N=56)	3 Yıl Üzeri (N=26)	t	P	
		Ort. (SS)	Ort. (SS)			
Melbourne Karar verme ölçeği	Karar Vermede Öz Saygı	8.94 (1.57)	8.69 (2.01)	.598	.551	
	Dikkatli Karar Verme	8.08 (2.58)	8.23 (2.43)	-.234	.815	
	Kaçıngan Karar Verme	5.75 (2.90)	5.26 (2.39)	.735	.464	
	Erteleyici Karar Verme	5.10 (2.32)	4.96 (2.04)	.274	.785	
	Panik Karar Verme	4.96 (2.39)	4.84 (2.27)	.211	.833	
Eysenck Kişilik Ölçeği	Dışa Dönüklük	4.53 (1.87)	4.46 (1.47)	.177	.860	
	Yalan	2.76 (1.69)	2.84 (1.64)	-.197	.845	
	Nörotisizm	2.73 (1.79)	2.46 (1.36)	.682	.497	
	Psikotisizm	2.08 (1.31)	2.11 (1.65)	-.077	.939	
Psikolojik Performans Stratejileri Ölçeği	Müسابaka	Hedef Belirleme	13.53 (2.57)	13.76 (2.40)	-.390	.698
		Kendi Kendine Konuşma	11.42 (3.21)	11.23 (3.06)	.263	.793
		Duygusal Kontrol	10.10 (2.61)	10.34 (3.52)	.344	.732
		Otomatiklik	5.37 (1.67)	5.61 (1.62)	-.609	.544
		İmgeleme	12.10 (2.71)	12.42 (2.81)	-.485	.629
		Harekete Geçme	13.19 (2.30)	13.57 (2.65)	-.662	.510
		Negatif Düşünme	12.25 (2.65)	12.11 (2.74)	.212	.833
		Gevşeme	11.44 (2.55)	11.53 (3.02)	-.143	.886
		Hedef Belirleme	12.17 (2.47)	12.42 (2.38)	-.420	.675
		Kendi Kendine Konuşma	12.07 (2.91)	11.50 (3.15)	.805	.473
Antrenman		Duygusal Kontrol	10.48 (2.37)	10.26 (2.42)	.375	.708
		Otomatiklik	6.10 (1.37)	6.50 (1.60)	-1.143	.257
		İmgeleme	11.14 (3.10)	12.00 (3.22)	-1.149	.254
		Harekete Geçme	10.78 (2.52)	11.34 (2.69)	-.916	.362
		Dikkat Kontrol	11.50 (2.29)	11.88 (2.99)	-.639	.525
		Gevşeme	10.07 (2.49)	10.11 (3.08)	-.069	.945

Not. N: 82, Serbestlik Derecesi (SD): 80, SS: Standart Sapma

Tablo 3'e göre yapılan analizler sonucunda; sporcuların aldıkları puanların Amerikan futbol oynama yılına göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($p > .05$).

Tablo 4. Mevkilere Göre Ölçeklerden Alınan Puanların Karşılaştırılması

		Hücum (N=56)	Savunma (N=26)	t	P
		Ort. (SS)	Ort. (SS)		
Melbourne Karar Verme Ölçeği	Karar Vermede Öz Saygı	9.44 (1.53)	8.36 (1.84)	2.864	.005
	Dikkatli Karar Verme	8.15 (2.38)	8.11 (2.66)	.079	.935
	Kaçıngan Karar Verme	5.46 (2.52)	5.36 (2.93)	.828	.410
	Erteleyici Karar Verme	5.02 (2.22)	5.10 (2.25)	.166	.868
	Panik Karar Verme	4.88 (2.41)	4.97 (2.31)	.167	.868
Eysenck Kişilik Ölçeği	Dışa Dönüklük	4.52 (1.81)	4.50 (1.71)	-.058	.954
	Yalan	2.63(1.42)	2.93 (1.86)	-.811	.420
	Nörotisizm	2.60 (1.77)	2.68 (1.58)	-.206	.837
	Psikotisizm	1.94 (1.20)	2.22 (1.58)	-.889	.377
Psikolojik Performans Stratejileri Ölçeği	Hedef Belirleme	13.78 (2.55)	13.45 (2.49)	.599	.551
	Kendi Kendine Konuşma	11.50 (3.21)	11.25 (3.12)	.357	.722
	Duygusal Kontrol	10.05 (3.19)	10.29 (2.67)	-.375	.709
	Müsabaka Otomatiklik	5.31 (1.64)	5.56 (1.67)	-.686	.495
	İmgeleme	12.10 (3.12)	12.29 (2.37)	-.312	.756
	Harekete Geçme	13.31 (2.64)	13.31 (2.22)	.004	.996
	Negatif Düşünme	12.31 (2.13)	12.11 (2.86)	.341	.734
	Gevşeme	11.76 (3.08)	11.22 (2.30)	.898	.372
	Hedef Belirleme	11.97 (2.58)	12.50 (2.30)	-.974	.333
	Kendi Kendine Konuşma	12.13 (2.87)	11.68 (3.09)	.678	.500
Antrenman	Duygusal Kontrol	10.52 (2.67)	10.31 (2.11)	.393	.695
	Otomatiklik	6.34 (1.59)	6.13 (1.32)	.638	.525
	İmgeleme	11.52 (3.55)	11.31 (2.79)	.297	.768
	Harekete Geçme	11.28 (2.75)	10.68 (2.39)	1.067	.289
	Dikkat Kontrol	11.55 (2.48)	11.68 (2.58)	-.229	.819
	Gevşeme	10.31 (2.93)	9.88 (2.46)	.721	.473

Not. N: 82, Serbestlik Derecesi (SD): 80, SS: Standart Sapma

Tablo 4'e göre yapılan analizler sonucunda; sporcuların Karar Vermede Öz-Saygı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0.05).

Tablo 5. Sakatlık Geçirme Durumlarına Göre Ölçeklerden Alınan Puanların Karşılaştırılması

		Sakatlık Var (N=24)	Sakatlık Yok (N=58)	t	P	
		Ort. (SS)	Ort. (SS)			
Melbourne Karar verme ölçeği	Karar Vermede Öz Saygı	7.87(1.89)	9.27(1.57)	-3.448	.001	
	Dikkatli Karar Verme	7.00(1.39)	8.60(2.44)	-2.714	.008	
	Kaçıngan Karar Verme	6.58(3.03)	5.18(2.53)	2.135	.036	
	Erteleyici Karar Verme	5.20(2.02)	5.00(2.32)	.383	.703	
	Panik Karar Verme	5.75(2.34)	4.58(2.27)	2.086	.040	
Eysenck Kişilik Ölçeği	Dışa Dönüklük	4.20(1.22)	5.25(1.85)	2.535	.013	
	Yalan	2.79(1.69)	2.81(1.67)	-.004	.997	
	Nörotisizm	2.89(1.60)	2.04(1.64)	-2.162	.034	
	Psikotisizm	2.08(1.69)	2.10(1.30)	-.058	.954	
Psikolojik Performans Stratejileri Ölçeği	Müsabaka	Hedef Belirleme	12.20(1.47)	14.18(2.63)	-3.462	.001
		Kendi Kendine Konuşma	9.58(2.18)	12.10(3.20)	-3.522	.001
		Duygusal Kontrol	8.33(2.18)	10.94(2.84)	-4.036	.000
		Otomatiklik	5.25(1.45)	5.53(1.73)	-.705	.483
	Antrenman	İmgeleme	10.75(1.93)	12.81(2.80)	-3.287	.002
		Harekete Geçme	11.95(1.33)	13.87(2.54)	-3.500	.001
		Negatif Düşünme	10.79(2.48)	12.79(2.53)	-3.274	.002
		Gevşeme	9.75(1.64)	12.18(2.72)	-4.081	.000
		Hedef Belirleme	10.79(1.93)	12.86(2.38)	-3.773	.000
		Kendi Kendine Konuşma	10.50(2.04)	12.46(3.13)	-2.827	.006
		Duygusal Kontrol	8.91(1.71)	11.03(2.34)	-3.994	.000
		Otomatiklik	5.87(1.29)	6.37(1.49)	-1.441	.153
		İmgeleme	9.58(2.30)	12.17(3.15)	-3.632	.000
		Harekete Geçme	9.54(2.16)	11.55(2.51)	-3.423	.001
Dikkat Kontrol	9.83(1.60)	12.36(2.47)	-4.609	.000		
Gevşeme	8.58(2.10)	10.70(2.66)	-3.479	.001		

Tablo 5'e göre, yapılan analizler sonucunda; karar vermede öz-saygı puanlarının dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve panik karar verme alt boyutlarında; Kişilik ölçeğinin dışa dönüklük ve nörotisizm alt boyutlarında ve psikolojik performans stratejileri ölçeğinin müsabaka bölümü alt boyutları olan; hedef belirleme (müsabaka), kendi kendine konuşma (müsabaka), duygusal kontrol (müsabaka), imgeleme (müsabaka), Harekete Geçme (müsabaka), negatif düşünme (müsabaka), gevşeme (müsabaka) alt boyutlarında ve hedef belirleme (antrenman), kendi kendine konuşma (antrenman), duygusal kontrol (antrenman),

imgeleme (antrenman), harekete geçme (antrenman), dikkat kontrol (antrenman) ve gevşeme (antrenman) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$).

Tartışma

Bu çalışma Korumalı futbol (Amerikan futbol) sporcularının kişilik özellikleri ve psikolojik performans stratejileri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve bazı bağımsız değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Ölçekler arasında yapılan korelasyon analizine göre; sporcuların karar vermede öz saygı puanlarının; psikolojik performans stratejileri ölçeği müsabaka bölümü alt boyutlarından; hedef belirleme (müsabaka), kendi kendine konuşma (müsabaka), duygusal kontrol (müsabaka), imgeleme (müsabaka), harekete geçme (müsabaka), negatif düşünme (müsabaka), gevşeme (müsabaka) puanları ile psikolojik performans stratejileri ölçeği antrenman bölümü alt boyutlarından; hedef belirleme (antrenman), kendi kendine konuşma (antrenman), duygusal kontrol (antrenman), otomatiklik (antrenman), imgeleme (antrenman), harekete geçme (antrenman), dikkat kontrol (antrenman) ve gevşeme (antrenman) puanları ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Sporcuların dikkatli karar verme puanlarının ise; psikolojik performans stratejileri ölçeği müsabaka bölümü alt boyutlarından; hedef belirleme (müsabaka), kendi kendine konuşma (müsabaka), duygusal kontrol (müsabaka), negatif düşünme (müsabaka), gevşeme (müsabaka) puanları ile psikolojik performans stratejileri ölçeği antrenman bölümü alt boyutlarından; hedef belirleme (antrenman), kendi kendine konuşma (antrenman), duygusal kontrol (antrenman), imgeleme (antrenman), harekete geçme (antrenman), ve gevşeme (antrenman) puanları ile pozitif yönde; kişilik ölçeğinin psikotizm puanları ile negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır.

Sporcuların kaçınan karar verme puanlarının ise; psikolojik performans stratejileri ölçeği müsabaka bölümü alt boyutlarından; duygusal kontrol (müsabaka), negatif düşünme (müsabaka), gevşeme (müsabaka) puanları ile psikolojik performans stratejileri ölçeği antrenman bölümü alt boyutlarından; hedef belirleme (antrenman), duygusal kontrol (antrenman), otomatiklik (antrenman), harekete geçme (antrenman), dikkat kontrol (antrenman) ve gevşeme (antrenman) negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Sporcuların erteleyici karar verme puanlarının ise; kişilik ölçeğinin yalan puanları ve psikolojik

performans stratejileri ölçeği antrenman bölümü alt boyutlarından; harekete geçme (antrenman), dikkat kontrol (antrenman) puanları ile negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Sporcuların panik karar verme puanlarının ise; performans stratejileri ölçeği müsabaka bölümü alt boyutlarından; duygusal kontrol (müsabaka), harekete geçme (müsabaka), negatif düşünme (müsabaka), gevşeme (müsabaka) puanları ile performans stratejileri ölçeği antrenman bölümü alt boyutlarından; kendi kendine konuşma (antrenman) ve gevşeme (antrenman) puanları ile negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Sporcuların kişilik ölçeğinin dışa dönüklük puanlarının; performans stratejileri ölçeği müsabaka bölümü alt boyutlarından; duygusal kontrol (müsabaka), harekete geçme (müsabaka), negatif düşünme (müsabaka)¹, puanları ile performans stratejileri ölçeği antrenman bölümü alt boyutlarından; imgeleme (antrenman) puanları ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır. Nörotisizm puanlarının ise performans stratejileri ölçeği alt boyutları olan kendi kendine konuşma (müsabaka) ve kendi kendine konuşma (antrenman) ve imgeleme (antrenman) puanları ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir

O halde psikolojik performans stratejileri puanları arttıkça sporcuların karar vermede öz saygı ve dikkatli karar verme puanlarının arttığı, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme puanlarının ise düştüğü söylenebilir. Ayrıca sporcuların öz saygılarının (kendine güvenlerinin) artması ile daha dikkatli karar verdikleri görülürken öz saygılarının düşmesi ile erteleyici, panik ve kaçınan kararlar verdikleri görülmüştür. Bununla birlikte sporcuların; soğuk, mesafeli, saldırgan, güvensiz, duygusuz, tuhaf ve empati kuramama, suçluluk ve diğer insanlara karşı duyarsızlık (H. Eysenck ve Eysenck'den aktaran Karancı vd., 2007, 2) gibi özellikleri içeren psikotisizm kişilik özelliği puanlarının artması dikkatli karar vermeyi azalttığı, kişiliğin yalan boyutu arttıkça ise erteleyici karar vermelerinin azaldığı belirlenmiştir. Yalan boyutunu kullanan sporcuların olaylar karşısında kolaylıkla sıyrılacağı ve bu durumdan dolayı da vereceği hiçbir kararı ertelemeye gerek duymadığı düşünülebilir. Sporcuların duygularını kontrol edebilmesi, olumlu düşünebilmesi, imgeleme ile birlikte harekete geçme psikolojik performans stratejileri puanları arttıkça ise dışa dönüklük puanları da artmaktadır. Daha kaygılı kişiler dediğimiz Nörotisizm kişilik özelliği üzerinde çıkan sonuçlara göre sporcuların kendi kendine konuşma tarzı ya da imgeleme stratejisini kullanım şeklinin önemli olduğu görülmüştür. Araştırma bulgularına göre, sporcuların sahip oldukları psikolojik becerilerinin, kişilik özelliklerinin ve karar verme durumlarının birbirleri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Alan

¹Negatif düşünme ile ilgili maddeler ters puanlandığı için negatif düşünme alt boyutunun pozitif düşünme şeklinde yorumlanması gerekmektedir.

yazıda yapılan araştırma sonuçları da çalışma bulgularımızı desteklemektedir. Demir vd., (2018) tarafından yapılan çalışmada sporcuların karar verme stilleri ile mental iyi oluş düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Çıbık (2017) çalışmasında duyguların sosyal tercihler üzerinde etkisi olduğunu ve duyguların diğer kişileri ilgilendiren kararlar üzerinde sistematik bir etkisi olmadığını savunan hipotezlere karşı kanıt göstermektedir Taşgit (2012) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin karar verme özsaygısı ve benlik saygısı değerleri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Tosunoğlu, Gökyürek ve Okan (2016) takım sporlarının, nörotiklik, psikotiklik, yalan ve dışa dönüklük boyutunda kişilik özelliklerini etkilediğini belirtmiştir. Şar (2016) çalışmasında katılımcıların psikolojik dayanıklılık ve kişilik özellikleri ilişkilerinin pozitif yönde orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bayköse (2014) çalışmasında sporcuların kendinle konuşma imgeleme düzeylerinin optimal performans duygu durumunun önemli belirleyicileri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Jackson, Thomas, Marsh & Smethurst (2001) yaptıkları çalışmada üç spor dalındaki rekabetçi sporcularda akış ve öz kavramının unsurları arasında pozitif ilişkiler bulunmuş ve çalışmada akış ile psikolojik beceri kullanımı arasındaki ilişkiler de beklenen yönde olmuştur. Bayköse (2017) Sporcuların motivasyonel kendinle konuşma düzeyleri arttıkça; zihinsel dayanıklılığa ilişkin güven düzeylerinin artacağını, sporcuların motivasyonel kendinle konuşma düzeyleri azaldıkça zihinsel dayanıklılığa ilişkin kontrol düzeylerinin artacağını ifade etmiştir. Ercan ve Altunay (2015) yöneticilerin kişilik özellikleri ile karar verme becerileri arasındaki ilişkinin pozitif yönde ve orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Yılmaz (2011) benlik saygısı düşük olan öğrencilerin karar vermede özsaygı puan ortalamalarının düşerken yüksek olan öğrencilerin ise öz güvenlerinin yükseldiğini belirtmiştir. Aynı çalışmanın kaçınan karar verme alt boyutuna bakıldığında ise benlik saygısı yükseldiğinde kaçınan karar verme davranışı düşerken benlik saygısı yüksek öğrencilerde ise kaçınan karar verme durumlarında düşüş gözlemlenmiştir. Dwek (2017) çalışmasında duygular ile karar verme biçimi arasında önemli derecede negatif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tazegül (2015) çalışmasında stres ile başa çıkma alt boyutlarından kendine güvenli yaklaşım ile psikotizm kişilik tipi arasında, iyimser yaklaşım boyutu ile nörotizm ve psikotizm kişilik tipleri arasında, çaresiz yaklaşım boyutu ile nörotizm kişilik tipi arasında bir korelasyon olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Literatür taramasından yola çıkarak; sporcuların müsabakada ya da antrenmanda verdiği kararlarda sadece sahip olduğu fiziksel özelliklerin değil aynı zamanda sahip olduğu psikolojik becerilerinin ve kişilik özelliklerinin de önemli olduğunu görülmektedir. Spor ortamında sporcu

verdiği doğru kararda alkışlarla karşılaşırken yanlış kararlarında motivasyonunu düşürecek davranışlar ile karşılaşabiliyor. Bu olumsuz durumlar ile baş edebilmesi sporcunun psikolojik özelliklerinin ne kadar kuvvetli olduğu ile doğru orantılıdır diyebiliriz.

Sporcuların Amerikan futbol oynama yılına göre psikolojik performans stratejileri, kişilik ve karar verme ölçeği alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılık görülmemiştir. Benzer olarak, Kelecek vd., (2013) tarafından sporcuların karar verme stillerinin spor yılına göre karşılaştırılmasına yönelik yapılan analiz sonuçları ise, karar verme stillerinin spor yılına göre farklılaşmadığını göstermektedir. Çalışmamızdan farklı olarak ise Şar (2016) katılımcıların nörotiklik, gelişime açıklık ve psikolojik dayanıklılık ortalama puanlarının spor yılına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve genel itibari ile spor yapma süresi arttıkça nörotiklik, gelişime açıklık ve psikolojik dayanıklılık ortalama puanlarının da arttığı sonucuna ulaşmıştır. Akbulut (2012) tarafından yapılan çalışmada, amatör futbolcular ile profesyonel futbolcular arasında karar verme becerilerinin alt boyutlarından olan özsaygı boyutunda amatör futbolcular lehine anlamlı bir farklılık görülürken kaçınan alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Certel (2013) 1-9 yıl arası spor tecrübesine sahip olan sporcuların, 10 yıldan fazla süredir spor tecrübesine sahip olanlara kıyasla karar verme konusunda daha az öz güvene sahip olduklarını ve sorumluluk aktarma, karar verme ve aşırı dikkatli karar verme stillerini daha sık kullandıklarını belirtmiştir.

Mevkilere göre bakıldığında; hücum mevkiindeki Amerikan futbol sporcularının karar verme ölçeği alt boyutu olan karar vermede öz-saygı puanlarının savunma mevkiindeki sporcuların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Sporcuların psikolojik performans stratejileri, kişilik ve karar verme ölçeklerinin diğer alt boyutlarda ise anlamlı düzeyde bir farklılık görülmemiştir. Jiménez, Lorenzo, Saenz-Lopez ve Ibanez (2009) İspanyol basketbolcuların müsabaka sırasında karar verme süreçlerini incelemiş ve yaptığı çalışmada oyuncuların yarışma sırasında karar verme konusunda uzman olduklarını sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca varmak için ise fikirleri, karar verme tarzları ve 1x1 ve 2x2 durumlarında nasıl hareket ettiklerine dikkat etmiştir. Ayrıca araştırmada, oyun kurucular, ileri ve orta saha oyuncular tarafından verilen kararların farklı olduğu bulunmuştur. Schaubhut, Donnay ve Thompson (2006)'nın yaptıkları çalışmada profesyonel Amerikan futbolcularının farklı pozisyonlardaki oyuncuları arasında bazı kişilik farklılıkları olduğu tespit edilmiştir. Akbulut (2012) amatör ve profesyonel erkek futbolcuların karar verme, problem çözme ve iletişim becerilerinin oynadıkları mevkilere göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Cameron, Cameron ve Dithurbide Lalonde (2006) buz hokeyi sporcularının oynadıkları pozisyona göre kişilik

özelliklerinin belirlenmesine yönelik 578 erkek buz hokeyi oyuncusu üzerinde yapmış oldukları araştırmada, ataktaki oyuncuların, savunmadakiler ve golcülerden daha dışa dönük, anlaşılmasız, öz disiplinden yoksun ve deneyime açık oldukları gözlenmiştir. Arıburun ve Aşçı (2005) hücum takımında oynayan oyuncuların görev yönelimi, ego yönelimi ve ustalık iklimi değerleri ile defans takımında oynayan oyuncuların değerleri arasında anlamlı fark olmadığını belirtmiş ancak Amerikan futbol oyuncularının görev yönelimli oldukları ve algılanan güdüsel iklimin takımında üstlenen rollere göre farklılaştığını ifade etmiştir.

Sakatlık geçmişi olan Amerikan futbol sporcularının karar vermede öz-saygı ve dikkatli karar verme puanlarının sakatlık geçmişi olmayan sporcuların puanlarından anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Diğer yandan sakatlık geçmişi olan sporcuların kaçınan karar verme, panik karar verme ve erteleyici karar verme puanlarının sakatlık geçmişi olmayan sporcuların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Sporcuların sakatlık tecrübesi ister istemez tekrar sakatlanma korkusu nedeniyle olumsuz olarak performansına yansımaktadır. Sakatlanma korkusu sporcuların antrenman ya da müsabaka sırasında karar vermekten kaçınmasına, kararları ertelemesine ya da kolay olanı seçmesine neden olabilmektedir diyebiliriz. Bununla birlikte sakatlık geçmişi olan sporcuların dışa dönüklük puanlarının sakatlık geçmişi olmayan sporcuların puanlarından anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır. Sakatlık geçmişi olan sporcuların nörotisizm puanlarının ise sakatlık geçmişi olmayan sporcuların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre, sporcuların geçirmiş oldukları sakatlığın kişilik özelliklerine yansıdığı ve bu durumun ise sporcuların daha kaygılı ve daha içe dönük olmaya başlamalarına neden olduğu söylenebilir. Sakatlık geçmişi olan sporcuların psikolojik performans ölçeği müsabaka bölümü alt boyutlarından; hedef belirleme (müsabaka), kendi kendine konuşma (müsabaka), duygusal kontrol (müsabaka), imgeleme (müsabaka), harekete geçme (müsabaka) ve gevşeme (müsabaka) puanlarının sakatlık geçmişi olmayan sporcuların puanlarından anlamlı düzeyde düşük olduğu, negatif düşünme (müsabaka) puanlarının ise anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Sakatlık geçmişi olan sporcuların psikolojik performans ölçeği antrenman bölümü alt boyutlarından; hedef belirleme (antrenman), kendi kendine konuşma (antrenman), duygusal kontrol (antrenman), imgeleme (antrenman), harekete geçme (antrenman), dikkat kontrol (antrenman) ve gevşeme (antrenman) puanlarının sakatlık geçmişi olmayan sporcuların puanlarından anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Diğer alt boyutlarda ise anlamlı düzeyde bir farklılık saptanamamıştır.

Literatür taraması sonucunda yapılan araştırmalardan; Pincivero1 ve Bompa (1997) Amerikan futbolunun, geçtiğimiz yüzyılda Kuzey Amerika'nın en popüler sporlarından biri olduğunu ve yakın zamanda Avrupa ülkelerinden destek ve daha fazla katılım aldığını ancak Amerikan futboluna katılım ile ilgili en büyük kaygılardan ikisinin, sakatlanma korkusu ve hazırlık için fiziksel talep olduğunu ifade etmiştir (s. 247). Diğer bir çalışma, Yang, Cheng, Zhang, Covassin, Heiden ve Peek-Asa (2014) depresyon ve kaygı belirtisinin Amerikan futbolcuların ileride sakatlanma tehlikesi üzerine etkisini 330 sporcu üzerinde araştırmış ve Amerikan futbolcularında depresyonun artması sporda sakatlanma olasılığı ile ilişkili çıkmış ve bu çalışmadan elde edilen sonuç ise, sakatlanma önleme çabalarının psikolojik risk faktörlerini hedef alan stratejiler içermesi gerektiğini göstermektedir. Altıntaş ve Akalan (2008)'na göre, zihinsel antrenmanların sadece müsabaka döneminde performansa olumlu etkisi yoktur. Sakatlık döneminde ya da hazırlık döneminde de sporcuların sıklıkla başvurması gereken bir kavramdır. Özellikle sakatlık döneminde gerek sporcuların içinde bulunduğu psikolojik durumu iyiye götürmek, gerekse toparlanma süresini kısaltmak adına zihinsel antrenman mutlaka uygulanması gerekli olan bir antrenman metodudur. Bütün bunlara ek olarak zihinsel antrenman kullanımı fiziksel antrenman için gerekli öğrenme süresini kısaltır, hareketin doğru yapılmasını kolaylaştırır, sakatlık riskin azaltır ve sporcunun duygularını kontrol etmesini sağlar (s. 42). Ü. Samur ve Samur (2017) spor yaralanmasına sebep olan nedenlerden birisi de psikolojiktir. Bu durum göz önüne alınırsa, spor yaralanmalarının oluşumunun nedenleri de ortadan kaldırılabilir. Ruhsal ve fiziksel işlevler ile performans kapasitesi arasındaki yakın ilişki göz ardı edilerek yapılan antrenmanlar ve yarışmalar sporcunun performansını sınırlayan ve yaralanmasına sebep olan en önemli nedenler arasındadır. Sporcunun performansını etkileyen nedenler arasında, genellikle kişilik, motivasyon, konsantrasyon, benlik algısı, kaygı ve korku sayılabilir (s. 27-28). Genel olarak araştırma sonucuna bakıldığında Amerikan futbolcuların psikolojik performans stratejileri ile karar verme ve kişilik özelliklerinin birbiri ile ilişkili olduğu özellikle psikolojik performans stratejilerini kullanan sporcuların daha net ve kendinden emin olarak karar verdikleri görülmüştür. Ayrıca sporcuların duygu düşünce gibi psikolojik özellikleri olumlu kullanabilmeleri kişilik özelliklerini değiştirebilmektedir diyebiliriz.

Kaynakça

Akbulut, A. K. (2012). *Amatör ve profesyonel erkek futbolcuların karar verme, problem çözme ve iletişim becerilerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Altıntaş, A., & Akalan, C.** (2008). Zihinsel antrenman ve yüksek performans. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 39-43.
- Arıburun, B., & Aşçı, F. H.** (2005). Amerikan futbolu oyuncularında hedef yönelimi ve algılanan güdüsel iklim. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3) 111-114.
- Baumann, S.** (1986). *Praxis der sportpsychologie*. München: Blv Buchverlag.
- Bayköse, N.** (2014). *Sporcularda kendinle konuşma ve imgeleme düzeyinin optimal performans duygu durumunu belirlemedeki rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bayköse, N.** (2017). *Sporcuların kendinle konuşma ve tutkunluk düzeylerinin zihinsel dayanıklılık düzeylerini belirlemedeki rolü*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bozkurt, S.** (2010). Sportif performansa psikolojik bakış. *BESBD*, 5(1), 28-37.
- Cameron, J. E., Cameron, J. M., & Dithurbide Lalonde, R. N.** (2006). Personality Traits and Stereotypes Associated with Ice Hockey Positions. *Journal of Sport Behaviour*, 35(2), 109-124.
- Certel, Z., Bahadır, Z., & Sönmez, G. T.** (2013). Investigation of empathy and self- esteem in decision making and decision- making styles among those who played team sports. *Nigde University Journal of Physical Education And Sport Sciences*, 7(1), 16-27.
- Çıbık, C. B.** (2017). *Duyguların karar verme üzerindeki etkisi: deneysel kanıt*. Yüksek Lisans Tezi, Sabancı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demir, T. G., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A., & Cicioğlu, İ.** (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *Cbü. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 176-191.
- Deniz, M. E.** (2004). Investigation of the relation between decision self-esteem, decision making style and problem solving skill of the university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 4(15), 23-35.
- Dwek, H. Ja Far K.** (2017). *The role of emotion in decision- making for employee selection*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eldeleklioğlu, J.** (1999). Karar stratejileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(11), 7-13.
- Ercan, G., & Altunay, E.** (2015). İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin kişilik özellikleri ile karar verme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (izmir ili örneği). *OMÜ Eğt.Fak.Derg*, 34(2), 120-143.
- Erdoğan, N., & Kocaekşi, S.** (2015). Elit Sporcuların sahip olması gereken psikolojik özellikler. *Türkiye Klinikleri Journal Sports Science*, 7(2), 57-64.
- Francis, L. J., Brown, L. B., & Philipchalk, R.** (1992). The development of an abbreviated form of the Revised Eysenck Personality Questionnaire (EPQR-A): Its use among students in England, Canada, the USA and Australia. *Personality and individual differences*, 13(4), 443-449.
- Jackson, S. A., Thomas, P. R., Marsh, H. W., & Smethurst, C. J.** (2001). Relationships between flow, self-concept, psychological skills and performance. *Journal of Applied Sport Psychology*, 13, 129-153.

- Jiménez, A. C.,** Lorenzo, A., Sáenz-López, P., & Ibáñez, S. J. (2009). Decision-making of spanish female basketball team players while they are competing. *Revista de Psicología del Deporte, 18*(3), 369-373.
- Karancı, N.,** Dirik, G., & Yorulmaz, O. (2007). Eysenck kişilik anketi gözden geçirilmiş/kısaltılmış formu'nun (EKA-GGK) Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi, 18*(3), 1-8.
- Kelecek, S.,** Altıntaş, A., & Aşçı, H. F. (2013). Sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 8*(1), 21-27.
- Konter, E.** (1998). *Sporla psikolojik hazırlığın teori ve pratiği*. Ankara: Bağırgan.
- Mann, L.,** Radford, M., Burnett, P., Ford, S., Bond, M., Leung, K., Nakamura, H., Vaughan, G., & Yang, K. S. (1998). Cross-cultural differences in self reported decision-making style and confidence. *International Journal of Psychology, 33*(5), 325-335.
- Miçooğulları, B. O.** (2013). *6 Haftalık psikolojik beceri antrenmanı uygulamasının takım bütünlüğü, kendine güven ve kaygı düzeyleri üzerine etkisi: genç basketbol oyuncularını örneği*. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pincivero1, D. M.,** & Bompa, T. O. (1997). A Physiological Review of American Football. *Sports Med, 23*(4), 247-259.
- Samur, G. Ü.,** & Samur, S. (2017). *Sporla stres yönetimi ve teknikleri*. Ankara: Gazi.
- Schaubhut, N. A.,** Donnay, D. A. C., & Thompson, R. C. (2006). *Personality profiles of north american professional football players*. Poster presented at the Annual Convention of the Society for Industrial and Organizational Psychology, Dallas, TX, May 5-7.
- Şar, N. Ş.** (2016). *Spor yapan ve yapmayan bireylerin psikolojik dayanıklılık ve kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Taşgıt, M. S.** (2012). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Tazegül, Ü.** (2015). Elit düzeydeki sporcuların kişilik özellikleri ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *International Journal of Social Science, 40*, 453-461.
- Thomas, P. R.,** Murphy, S. M., & Hardy, L. (1999). Test of performance strategies: Development and preliminary validation of a comprehensive measure of athletes' psychological skills. *Journal of Sports Science, 17*(9), 697-711.
- Tosunoğlu, F.,** Gökyürek, B., & Okan, İ. (2016). Sporcu öğrencilerin spor branşlarına göre kişilik özellikleri. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10*(3), 488-497.
- Yang, J.,** Cheng, G., Zhang, Y., Covassin, T., Heiden, E. O. & Peek-Asa, C. (2014). Influence of symptoms of depression and anxiety on injury hazard among collegiate american football players. *Research in Sports Medicine, 22*, 147-160.
- Yılmaz, A. S.** (2011). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerinin benlik saygısı ve utangaçlık açısından incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.